

megen af de senere års historieforskning, at grænserne er blevet mere udvikede (selv om der naturligvis stadig er forskelle). Men det er kun godt, for det letter da en forhåbentlig frugtbar dialog.

Jens Chr. Manniche

Erik Ninn-Hansen: *Fra Christmas til Baunsgaard. Dansk politik fra 1948-73*. (Schønberg, 1985). 160 s., 198,-kr.

I 1974 udsendte Erik Ninn-Hansen en bog om »Syv år for VKR«. Bogens hovedemne var samarbejdet mellem disse partier, og den indeholdt megen god oplysning om dansk politik i årene 1968-73. Forfatteren, der blev justitsminister i firkloverregeringen 1982, har nu udsendt endnu en erindringsbog, der omfatter tiden 1948-73. Tidsmæssigt er der altså tale om nogen overlapning i forhold til den første bog.

De indledende afsnit om John Christmas Møller er en velment panegyrik, der imidlertid tilslører JCM's sammensatte karakter og i øvrigt baseres på oplysninger – om grænsespørgsmålet og retsopgøret – hvis rigtighed i bedste fald giver anledning til megen tvivl.

Medens Christmas Møller ikke var meget mere end en myte for ENH, har han i sin lange politiske virksomhed naturligvis truffet adskillige politiske aktører. Dem beskriver han i biografiske glimt og ud fra sin personlige opfattelse. Beskrivelserne er stort set elskværdige, hvad enten der er tale om partifæller eller modstandere, men trods venligheden giver de dog et bidrag til forståelse af det politiske persongalleri. Rammen om fremstillingen er naturligvis den indenrigspolitiske udvikling i årene 1948-73, og vi får derved en brik i puslespillet, som repræsenterer netop ENH's syn på tingene. Det er kun ved at samle et stort

antal sådanne brikker, at mosaikken kan danne et billede. Desværre har vi for få af den slags brikker her i landet.

Bogen indeholder et afsnit, der betegnes som »Det succesfulde tiår«. Afsnittet indledes således: »60'erne er blevet udlagt som det 20'nde århundredes let-sindige frikvarter. Betegnelsen er ganske og aldeles misvisende. Sjældent er der arbejdet så meget og med så gode resultater som netop i dette tiår«. I betragtning af at lønniveauet og inflationen i dette tiår var ca. 20 pct. højere end i de lande, vi skulle konkurrere med, og at kapitalindsatsen faldt væsentligt, turde det være en besynderlig karakteristik, der ikke bliver mere forståelig af det forhold, at der i denne periode gennemførtes udgiftskrævende foranstaltninger, som tynger os der dag i dag, og som er årsagen til en stor del af de vanskeligheder, som den nuværende regering har at slås med.

ENH's milde landsfaderlige indstilling over for såvel ubehagelige kendsgerninger som personer, der ikke er politisk enige med ham, præger i høj grad bogen. Det er en indstilling, der naturligvis er meget sympatisk men som til en vis grad kan give læseren det indtryk, at der ikke var forskel på noget som helst. Og det er sikkert også en del af forklaringen på vælgerskredet i 1973.

Poul Meyer

Kjell A. Eliassen & Mogens N. Pedersen: *Skandinaviske politiske institutioner og politisk adfærd 1970-1984. En kommenteret bibliografi*. (Odense Universitetsforlag, 1985). 158 s.

Denne bibliografi medtager den litteratur om de politiske institutioner og politisk adfærd i Danmark, Norge og Sverige, der er udkommet i perioden 1970-1984. Da de hidtidige bibliografier, som Scandinavian Political Studies (SPS) har

publiceret, kun går op til 1979, er den en tiltrængt ajourføring af litteraturen. I forhold til SPS-bibliografierne er Eliasens og Pedersens bibliografi på den ene side bredere, idet den registrerer al litteratur. Det vil sige, at den som noget nyt også medtager ikke-skandinaviske forskeres undersøgelser samt ikke-politologers arbejder, når de skønnes relevante. På den anden side er bibliografien også snævrere, da den dels blot medtager litteraturen vedrørende Danmark, Norge og Sverige, dels kun registrerer litteratur om følgende fire hovedemner: politiske institutioner og eliter, politisk deltagelse, den politiske beslutningsproces og den offentlige sektor. Disse fire overordnede emner er igen inddelt i en række underemner.

Bibliografien består af tre dele: de synoptiske oversigter, nationalbibliografierne plus en kort komparativ bibliografi. Den tager udelukkende publicerede bøger og artikler i tidsskrifter med, og det kan naturligvis diskuteres, om den ikke også burde have medtaget andre typer af litteratur, f.eks. konferencebidrag. Under alle omstændigheder er det en tiltrængt, fornyende og nyttig bibliografi, der giver overblik over den eksisterende litteratur.

Peter Sørensen

Steen Steensen: *Den sociale komedie. De intellektuelles vej til magten*. (Forlaget i Haarby, 1982). 332 s.

I denne bog – der må karakteriseres som en debatbog eller snarere et polemisk indlæg – er det forfatterens tese, at alle revolutioner i princippet foregår og ender på samme måde. De intellektuelle er de revolutionære. Deres mål er klasseherredømmet. Når de har erhvervet en vis materiel og åndelig styrke, slår de til og nedkæmper den vaklende overklasse. I denne kamp allierer de intel-

lektuelle sig med underklassen, idet de forkynder, at det er underklassens stræben efter frihed, lighed og solidaritet, der er revolutionens mål. Når kampen er slut og magten opnået, sættes hjælpeklassen på plads, og de nye herrer former samfundet efter deres interesser. Denne tese forsøger forfatteren at sandsynliggøre med den franske revolution i 1789, den russiske i 1917 og studenteroprøret i 1960'erne. Tesen er ganske stimulerende, men højst diskutabel.

Resten af bogen bruges til en behandling af den intellektuelle klasse i dag – sammensætning, magterobring, magtbasis, undertrykkelses- og udbytningsmetoder – men forfatteren er så ensidig og hadsk i sit angreb på de intellektuelle, at det er svært at tage ham alvorligt.

Peter Sørensen

Dansk politihistorisk bibliografi 1682-1938. Ved Lisbeth Dilling og Hans Mikkelsen. (Politihistorisk Selskab, 1983). 88 s.

Denne udmærkede lille bibliografi omfatter om ved 1.000 numre om politiets historie op til enhedspolitiets indførelse 1938.

Registret er kombineret forfatter-, emneords-, periodika- og stednavneregister, og det fungerer tåleligt. Den emnemæssige og bibliografiske afgrænsning er ret kompliceret, men fremstillet på en overskuelig måde. Tre sider med en arbejdsbeskrivelse lader ane, at der er tale om et arbejde, udført af biblioteksstuderende. Dette afsnit burde nok have været fjernet i den publicerede udgave, da det har liden interesse for bibliografiens brugere. Til gengæld er det udmærket, at der er seks sider om politiets udvikling i perioden; samt en liste over den gennemgåede litteratur til bibliografien.

Ib Gejl